ЛИЧНИ ПРАТИЛАЦ ДЕТЕТА И ПЕРСОНАЛНА АСИСТЕНЦИЈА

Документ на лаком језику

ЛИЧНИ ПРАТИЛАЦ ДЕТЕТА И ПЕРСОНАЛНА АСИСТЕНЦИЈА
Документ на лаком језику

ТЕКСТ ПРИРЕДИЛИ:
Драгана Ћирић Миловановић
др Лазар Стефановић
Снежана Лазаревић

СТРУЧНА КОНСУЛТАНТКИЊА:
Сандра Перић

КОНСУЛТАНТ САМОЗАСТУПНИК:
Стефан Лазаревић

ИЗДАВАЧ:
Иницијатива за права особа са менталним инвалидитетом MDRI-S

ЗА ИЗДАВАЧА:
Снежана Лазаревић

ДИЗАЈН:
МММ Просфере

ПРЕЛОМ:
MNG Design Studio

ШТАМПА:
Мануарта, Београд

ISBN-978-86-88501-50-7

Овај материјал је настао у сарадњи са запосленима из **Центра за социјални рад Шабац**, у склопу пројекта **„Приступачне информације за особе са инвалидитетом“** који је део програма **„ЕУ Ресурс центар за цивилно друштво у Србији“**.

Београд, јун 2026.

УВОД

У овој брошури објаснићемо две услуге социјалне заштите: шта је лични пратилац детета и шта је персонална асистенција.

Обе услуге значе да неко помаже детету или одраслој особи да ради оно што не може или јој је тешко да ради сама.

Лични пратилац или персонални асистент могу да помогну да се обучеш, једеш или да се боље разумеш са другим људима.

То су свакодневне активности.

Такође, они помажу детету да иде у школу или одраслој особи да иде на факултет или на посао.

Пратилац или асистент могу да помогну и да се раде неке друге ствари – да се дружи, игра, иде у биоскоп, позориште или на концерт.

То се зове „укључивање у друштво“.

Зато можемо рећи да лични пратилац детета и персонални асистент имају **сличну сврху** и људима може бити тешко да их разликују.

Која је разлика између личног пратиоца детета и персоналне асистенције?

Лични пратилац је услуга намењена **детету које иде у школу или у вртић**.

Персонална асистенција је услуга намењена **одраслим особама које иду на факултет, раде или учествују у раду неког удружења или политичкој партији**.

Такође, ове две услуге разликују се по томе на који начин може да се оствари право на помоћ и подршку.

У овој брошури написаћемо:
• како да остварите право на личног пратиоца детета
• како да остварите право на персоналног асистента.

ЛИЧНИ ПРАТИЛАЦ ДЕТЕТА

Лични пратилац детета је услуга социјалне заштите **намењена** деци са инвалидитетом и/или сметњама у развоју.

Шта ради лични пратилац?
Лични пратилац помаже детету у свакодневном животу.

То може бити у кући:

• **облачење**

• **хигијена (прање руку, умивање, прање зуба)**

• **припрема за школу (паковање књига и свезака у ранац, паковање ужине...)**

или ван куће:

• **одлазак у школу или вртић**

• **коришћење превоза** (вожња аутобусом, трамвајем, тролејбусом, аутомобилом...)

• **кретање**

• **игра и дружење** (одлазак у парк, играоницу, на рођендане, на игралиште...)

ЛИЧНИ ПРАТИЛАЦ ДЕТЕТА

Ко може да добије услугу личног пратиоца детета

Дете има право да добије личног пратиоца ако:

- има инвалидитет или тешкоће у развоју
- иде у вртић или школу (основну или средњу школу)
- потребна му је помоћ у свакодневним активностима

Како остварити право на личног пратиоца детета?

Идите у центар за социјални рад у општини или граду где живите.

Запослени у Центру ће вам објаснити:

- како да поднесете захтев
- која документа су потребна

Потребно је да:

- **попуните захтев**
- **донесете личну карту родитеља или старатеља**
- **донесете потврду да је дете уписано у вртић или школу**
- **донесете извештај лекара**
- **донесете решење о додатку за помоћ и негу другог лица или решење о увећаном додатку за помоћ и негу другог лица**

ВАЖНО: Решење о додатку за помоћ и негу другог лица је услов у Одлуци о социјалној заштити града Шапца и примењује се у пракси ЦСР Шабац.

Међутим, у Закону и Правилнику не пише да дете мора да прима додатак за помоћ и негу другог лица да би добило личног пратиоца.

Могуће је да у другим градовима и општинама важе другачија правила и пракса. **У неким градовима прво се подноси захтев Интерресорној комисији.**

ЛИЧНИ ПРАТИЛАЦ ДЕТЕТА

Процена и одлука Центра за социјални рад

Када поднесете захтев, стручњаци из Центра за социјални рад разговарају са вама и прегледају документацију.

Центар процењује:
- да ли дете испуњава услове за услугу
- каква подршка је потребна

ВАЖНО: Понекад није могуће да сва деца одмах добију личног пратиоца.

Због тога се процењује ком детету је подршка најпотребнија.

Предност могу имати:
- деца која живе са једним родитељем
- породице у којима нема других чланова који могу да помажу детету
- породице које имају више деце са инвалидитетом или сметњама у развоју

Почетак услуге

Када Центар за социјални рад процени да дете има право на услугу, шаље документацију **пружаоцу услуге**.

Пружалац услуге је организација или удружење које запошљава личне пратиоце и организује подршку за дете.

После тога, пружалац услуге зове родитеља или старатеља.

Ви имате право да учествујете у избору личног пратиоца.

ВАЖНО: Лични пратилац не може да буде отац или мајка детета, нити блиски рођаци.

ЛИЧНИ ПРАТИЛАЦ ДЕТЕТА

Пружалац услуге организује састанак са:
- детететом
- родитељем или старатељем
- личним пратиоцем
- запосленима код пружаоца услуге

На састанку разговарају о томе каква је помоћ потребна детету и потписују документацију.

У другим градовима и општинама поступак може бити мало другачији.

Пружалац услуге шаље одговор Центру за социјални рад:
- да ли ће се детету обезбедити лични пратилац
- да ли је захтев одбијен (дете неће добити личног пратиоца)
- да ли је дете на листи чекања (нека деца имају право али морају да чекају да добију пратиоца)

Центар за социјални рад пише и шаље решење родитељу или старатељу.

Након тога, прави се **индивидуални план подршке**.

У плану пише:
- каква помоћ је детету потребна
- шта лични пратилац ради

Лични пратилац детета ради до 40 сати недељно.

Ако нисте задовољни радом личног пратиоца или услугом, имате право да се жалите:
- центру за социјални рад
- пружаоцу услуге

ПЕРСОНАЛНА АСИСТЕНЦИЈА

Персонална асистенција је услуга социјалне заштите намењена **одраслим особама које иду на факултет, раде или на други начин учествују у друштву**.

Услуга персоналне асистенције ти омогућава да одабереш особу која ће ти пружати подршку у стварима које не можеш да радиш потпуно самостално, у кући или ван ње и на начин који теби одговара.

Циљ је да можеш да радиш све оно што могу да раде и други људи и да живиш онако како желиш, а не како други одлуче, и да не зависиш од помоћи рођака и пријатеља.

Шта значи подршка?

Подршка може да значи различите ствари за различите људе.

То може бити помоћ:
- у кретању
- у комуникацији
- у облачењу
- у коришћењу превоза
- у свакодневним активностима

Особа која пружа ову услугу зове се **персонални асистент**.

ПЕРСОНАЛНА АСИСТЕНЦИЈА

У кући, персонални асистент може да ти помаже:

- **да устанеш и легнеш**

- **да се обучеш**

- **да користиш купатило и тоалет**

- **да припремиш храну**

- **да једеш**

Ван куће, персонални асистент може да ти помаже:

- **да идеш на посао или факултет**

- **да користиш превоз**

- **да идеш у куповину**

- **да одеш код пријатеља или породице**
- **да идеш на концерт, у биоскоп или позориште**
- **да идеш у банку или у удружење**
- **да обављаш друге активности које су ти важне, укључујући одлазак на путовање или одмор**

ПЕРСОНАЛНА АСИСТЕНЦИЈА

Персонални асистент може помагати и у неким кућним пословима:
• чишћењу
• прању веша
• куповини

Ако ове послове већ раде чланови породице или друга услуга помоћи у кући, персонални асистент их обично неће радити.

Ко може да добије персоналног асистента?

Ти имаш право на персоналног асистента ако:
• имаш више од 18 година
• имаш процењен први или други степен подршке
• примаш увећани додатак за туђу негу и помоћ
• имаш способност да самостално доносиш одлуке, односно да ти није одузета пословна способност.

Такође, услов је и да:
• идеш на посао, факултет или школу, или
• учествујеш у раду удружења особа са инвалидитетом или других удружења и политичких партија

Ако ниси сигуран/сигурна да ли испуњаваш услове, провери у Центру за социјални рад.

Како да оствариш право на персоналног асистента?

Обрати се Центру за социјални рад у општини у којој живиш. Они ће те упутити како и где да поднесеш захтев.

Најчешће није потребно да прикупљаш много докумената.

ПЕРСОНАЛНА АСИСТЕНЦИЈА

Центар већ има:
• податке о инвалидитету
• податке о додатку за негу и помоћ

Ти треба да донесеш:
• потврду о запослењу
• потврду о чланству у неком удружењу
• потврду са факултета

Ако нешто недостаје, у Центру ће ти рећи шта да донесеш.

Шта се дешава након што поднесеш захтев?

Стручњаци из Центра за социјални рад проверавају да ли испуњаваш услове за услугу.

Након тога, Центар доноси одлуку.

Ако имаш право на услугу:

Центар те упућује **пружаоцу услуге**.

Пружалац услуге је организација или удружење које обезбеђује персоналног асистента.

Пре него што почнеш да користиш услугу, они ће:

• разговарати са тобом
• видети каква ти је подршка потребна
• проценити колико подршке ти је потребно

ПЕРСОНАЛНА АСИСТЕНЦИЈА

На основу тога:
• одлучују да ли испуњаваш услове
• одређују ко ће бити твој персонални асистент

Чак и ако пружалац услуге каже да испуњаваш услове, то не значи да ћеш одмах добити персоналног асистента.

Може бити мање асистената него људи којима је подршка потребна.
Зато пружалац услуге прави листу чекања.

На листи чекања предност имају особе којима је подршка најпотребнија или најхитнија.

ВАЖНО: Ти учествујеш у избору и мораш да се сложиш са избором асистента.

Пружалац услуге обавештава Центар:
• да ли можеш да користиш услугу
• када услуга почиње
• или да ли си на листи чекања

Затим се прави **план подршке**.

Ти учествујеш у планирању.

Колико траје услуга

Персонални асистент ради:
• најмање 20 сати недељно
• највише 40 сати недељно

ПЕРСОНАЛНА АСИСТЕНЦИЈА

ВАЖНО:

- један асистент ради само са једном одраслом особом
- асистент не може бити члан породице
- ти имаш право да учествујеш у планирању подршке
- ако ниси задовољан радом персоналног асистента, имаш право да се жалиш пружаоцу услуге или Центру за социјални рад.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

364-787-056.34-053.2(035)
364-43-021.321(035)

ЋИРИЋ Миловановић, Драгана, 1976-
Лични пратилац детета и персонална асистенција : документ на лаком језику / [текст приредили Драгана Ћирић Миловановић, Лазар Стефановић, Снежана Лазаревић]. - Београд : Иницијатива за права особа са менталним инвалидитетом MDRI-S, 2026 (Београд : Мануарта). - 15 стр. : илустр. ; 24 cm

Подаци о ауторима преузети из колофона. - "Овај материјал је настао у сарадњи са запосленима из Центра за социјални рад Шабац, у склопу пројекта „Приступачне информације за особе са инвалидитетом"." –> колофон. - Тираж 400.

ISBN 978-86-88501-50-7

1. Стефановић, Лазар, 1991- [аутор] 2. Лазаревић, Снежана, 1965- [аутор]
а) Лични пратилац детета – Приручници б) Социјални рад – Деца са посебним потребама – Приручници

COBISS.SR-ID 196186121

Овај материјал објављен је уз финансијску помоћ Европске уније. За његову садржину одговорна је искључиво Иницијатива за права особа са менталним инвалидитетом MDRI-S и она не одражава нужно ставове Европске уније.

ISBN-978-86-88501-50-7